KLÍČOVÉ TÉMA[1]
Článek 2
Zanedbání lékařské péče

(Naposledy aktualizováno: 31/08/2025)

Úvod

Právo na zdraví jako takové není Úmluvou uznáno (*Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, § 165, CZE). Soud však dospěl k závěru, že povinnost státu přijmout vhodná opatření k ochraně života osob, které podléhají jeho pravomoci, se vztahuje i na oblast veřejného zdraví (*Calvelli a Ciglio proti Itálii* [velký senát], 2002, § 49, CZE).

Stručně o povinnostech státu

Hmotněprávní část článku 2:

- vytvořit právní rámec pro ochranu života pacientů (*Vo proti Francii* [velký senát], 2004, § 89, CZE a *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, § 186, CZE).

Procesní část článku 2:

- zřídit účinný nezávislý soudní systém, pomocí něhož bude možné zjistit příčinu úmrtí a stanovit odpovědnost příslušných osob (*Šilih proti Slovinsku* [velký senát], 2009, § 192 a *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, § 214, CZE).

Významné příklady

- *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, CZE – nejnovější případ projednávaný Velkým senátem týkající se zanedbání lékařské péče, který stanoví rozsah hmotněprávních pozitivních závazků států (vztahujících se i na případy odepření přístupu k lékařské péči) a shrnuje obecné zásady týkající se procesních povinností států;
- *Eugenia Lazăr proti Rumunsku*, 2010, CZE – Soud shledal porušení procesní části článku 2 z důvodu nedostatečné spolupráce mezi soudními znalci v oboru zdravotnictví a orgány činnými v trestním řízení a nedostatečného odůvodnění znaleckých posudků § 81–85);
- *Oyal proti Turecku*, 2010 – Soud přiznal podle článku 41 doživotní úhradu zdravotní péče dospívajícímu nakaženému virem HIV (§ 102);
- *Bajić proti Chorvatsku*, 2012 – Soud s ohledem na procesní povinnosti zdůraznil význam požadavku na nezávislost znalců v oboru zdravotnictví (§ 95–102). Viz též *Karpisiewicz proti*

[1] Vypracováno kanceláří Soudu. Pro Soud není závazné.

Původní text je použit se souhlasem Rady Evropy a Evropského soudu pro lidská práva. Tento překlad, včetně doplnění odkazů na české překlady rozhodnutí nebo jejich shrnutí, byl pořízen Ministerstvem spravedlnosti České republiky na základě dohody s Radou Evropy a Evropským soudem pro lidská práva a je výhradní odpovědností Ministerstva spravedlnosti České republiky.

Norway grants

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Polsku (rozhodnutí), 2012;

- *Arskaya proti Ukrajině*, 2013, CZE – první případ, kdy Soud shledal hmotněprávní porušení článku 2 (§ 84–91);
- *Altuğ a ostatní proti Turecku*, 2015 – Soud shledal porušení článku 2 z důvodu, že se znalecké posudky z oboru zdravotnictví a soudy nezabývaly otázkou tvrzeného zanedbání lékařské péče a nedodržení příslušného právního rámce ze strany lékařského týmu (§ 78–86). Viz též *Tülay Yıldız proti Turecku*, 2018, § 66–69, 72 týkající se procesního porušení;
- *Sarishvili-Bolkvadze proti Gruzii*, 2018, CZE – Soud za použití testu stanoveného v případu *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, CZE, shledal hmotněprávní porušení článku 2, neboť stát nesplnil své legislativní povinnosti (§ 70–77). Nemocnice, v níž byl syn stěžovatelky léčen, mu provedla nelicencované lékařské úkony a lékaři, kteří ho ošetřovali, neměli potřebná oprávnění ani kvalifikaci, což bylo v rozporu s vnitrostátními právními předpisy;
- *Aftanache proti Rumunsku*, 2020 – Soud shledal porušení procesní části článku 2, neboť orgány nezajistily výpovědi klíčových svědků a nevyžádaly si znalecký posudek z oboru zdravotnictví týkající se zdravotního stavu stěžovatele (§ 68–72);
- *Scripnic proti Moldavsku*, 2021 – Soud shledal porušení procesní části článku 2, neboť částka přiznaná v občanskoprávním řízení za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku zanedbání lékařské péče byla nedostatečná (§ 43–48).
- *Harutyun Karapetyan proti Arménii*, 2024 – Soud shledal neporušení článku 2 (procesní), protože v případě absence jakékoli zjevné svévole nebo chyby nebylo na Soudu, aby zpochybňoval vědecké znalecké posudky vypracované v průběhu trestního vyšetřování (§ 98–100), přičemž trestní vyšetřování smrti manželky stěžovatele v nemocnici bylo v té době jediným účinným opravným prostředkem dostupným v arménském právním systému (§ 78–79);
- *Levon proti Litvě*, 2025 – Soud shledal neporušení článku 2 (procesní), protože občanskoprávní řízení, které bylo hlavním prostředkem, jímž vnitrostátní orgány prošetřovaly okolnosti úmrtí otce stěžovatele v nemocnici, bylo přístupné, kontradiktorní a poskytlo stěžovateli přiměřenou příležitost předložit svůj případ. Paralelní předběžné vyšetřování, včetně znaleckého posudku, které bylo shledáno přiměřeným, sloužilo jako doplněk občanskoprávního řízení a k dalšímu objasnění relevantních skutečností. Společně tato dvě řízení umožnila vnitrostátním orgánům provést dostatečně důkladné a nestranné vyšetření okolností smrti otce stěžovatele (§ 138).

Zanedbání lékařské péče podle ostatních článků Úmluvy

Mezi články 2 a 8 Úmluvy existuje v souvislosti s lékařskou péčí přirozená souhra, neboť obě ustanovení mají za cíl chránit jednotlivce před zásahem do jeho tělesné a duševní integrity, přičemž Soud do článku 8 vtělil téměř totožné povinnosti, jaké vyžaduje hmotněprávní a procesní část článku 2 (*Mehmet Ulusoy a ostatní proti Turecku*, 2019, rozšíření zásad vypracovaných podle článku 2 v případu *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, i na článek 8 (§ 82–86, § 90–93), CZE).

Viz například:

- *Trocellier proti Francii* (rozhodnutí), 2006, nepředvídatelné škodlivé následky operace;
- *Codarcea proti Rumunsku*, 2009, komplikace po plastické operaci;
- *Gecekuşu proti Turecku* (rozhodnutí), 2010, komplikace po operaci;
- *Spyra a Kranczkowski proti Polsku*, 2012, zdravotní postižení dítěte v důsledku zanedbání

zdravotní péče při porodu;

- *V.V.G. proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii* (rozhodnutí), 2015, zdravotní komplikace spojené s porodem;
- *Erdinç Kurt a ostatní proti Turecku*, 2017, nedostatky ve znaleckém posudku týkajícím se následků operace a nepřiměřená reakce soudu;
- *Mehmet Ulusoy a ostatní proti Turecku*, 2019, nedostatečné vyšetření příčin zdravotního stavu novorozence trpícího trvalým zdravotním postižením.

Shrnutí obecných zásad

- Ohledně shrnutí obecných zásad podle článku 2 viz *Vo proti Francii* [velký senát], 2004, § 88–90, CZE a *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], 2017, § 185–189 (hmotněprávní) a § 214–221 (procesní), CZE;
- ohledně shrnutí obecných zásad podle článku 8 viz *Vasileva proti Bulharsku*, 2016, § 63–69, CZE a *Jurica proti Chorvatsku*, 2017, § 84–88. Výše uvedené obecné zásady vypracované podle článku 2 platí rovněž podle článku 8, pokud jde o zanedbání lékařské péče, které se dotýká tělesné integrity (viz například *Mehmet Ulusoy a ostatní proti Turecku*, 2019, § 82–86, § 90–93).

KLÍČOVÉ ODKAZY NA JUDIKATURU

Zásadní případy:

- *Calvelli a Ciglio proti Itálii* [velký senát], č. 32967/96, 17. ledna 2002 (neporušení článků 2 a 6);

  CZE

- *Vo proti Francii* [velký senát], č. 53924/00, 8. července 2004, (neporušení článku 2);

  CZE

- *Šilih proti Slovinsku* [velký senát], č. 71463/01, 9. dubna 2009, (porušení článku 2 (procesní), bez samostatné otázky na poli článků 6 a 13);
- *Lopes de Sousa Fernandes proti Portugalsku* [velký senát], č. 56080/13, 19. prosince 2017 (neporušení článku 2 (hmotněprávní), porušení článku 2 (procesní)).

  CZE

Další případy podle článku 2:

- *Powell proti Spojenému království* (rozhodnutí), č. 45305/99, 4. května 2000 (články 2 a 8: nepřijatelnost – neslučitelnost *ratione personae* z důvodu absence postavení oběti);
- *Ursu proti Rumunsku* (rozhodnutí), č. 58670/00, 3. května 2005 (články 2 a 3: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Byrzykowski proti Polsku*, č. 11562/05, 27. června 2006 (porušení článku 2 (procesní));
- *Colak a Tsakiridis proti Německu*, č. 77144/01 a 35493/05, 5. března 2009 (neporušení článků 2 a 8);

  CZE

- *Sevim Güngör proti Turecku* (rozhodnutí), č. 75173/01, 14. dubna 2009 (článek 2: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Rinkūnienė proti Litvě* (rozhodnutí), č. 55779/08, 1. prosince 2009 (článek 2: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *G.N. a ostatní proti Itálii*, č. 43134/05, 1. prosince 2009 (neporušení článku 2 (hmotněprávní), porušení článku 2 (procesní));
- *Eugenia Lazăr proti Rumunsku*, č. 32146/05, 16. února 2010 (porušení článku 2 (procesní));

  CZE

- *Oyal proti Turecku*, č. 4864/05, 23. března 2010 (porušení článku 2);
- *Bajić proti Chorvatsku,* č. 41108/10, 13. listopadu 2012 (porušení článku 2 (procesní));
- *Arskaya proti Ukrajině*, č. 45076/05, 5. prosince 2013 (porušení článku 2 (hmotněprávní i procesní));

  CZE

- *Altuğ a ostatní proti Turecku*, č. 32086/07, 30. června 2015 (porušení článku 2 (procesní);
- *Bilbija a Blažević proti Chorvatsku*, č. 62870/13, 12. ledna 2016 (porušení článku 2 (procesní));
- *Movsesyan proti Arménii*, č. 27524/09, 16. listopadu 2017 (porušení článku 2 (procesní));

- *Sarishvili-Bolkvadze proti Gruzii*, č. 58240/08, 19. července 2018 (porušení článku 2 (hmotněprávní i procesní));

  CZE

- *Tülay Yıldız proti Turecku*, č. 61772/12, 11. prosince 2018 (porušení článku 2 (procesní));
- *Aftanache proti Rumunsku*, č. 999/19, 26. května 2020 (porušení článku 2 (procesní));
- *Mehmood proti Řecku*, č. 77238/16, 25. března 2021 (neporušení článku 2 (hmotněprávní), porušení článku 2 (procesní));
- *Scripnic proti Moldavsku*, č. 63789/13, 13. dubna 2021 (porušení článku 2 (procesní));
- *Hubert Nowak proti Polsku*, č. 57916/16, 16. února 2023 (neporušení článku 2 (hmotněprávní), porušení článku 2 (procesní)).
- *Volintiru proti Itálii* (rozhodnutí), č. 8530/08, 12. prosince 2023 (článek 2: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Harutyun Karapetyan proti Arménii*, č. 53081/14, 29. října 2024 (neporušení článku 2 (procesní));
- *Levon proti Litvě*, č. 27121/23, 8. července 2025 (neporušení článku 2 (procesní)).

Zanedbání lékařské péče podle jiných článků Úmluvy:

- *Trocellier proti Francii* (rozhodnutí), č. 75725/01, 5. října 2006 (článek 8: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Codarcea proti Rumunsku*, č. 31675/04, 2. června 2009 (porušení čl. 6 odst. 1 a 8);
- *Yardımcı proti Turecku*, č. 25266/05, 5. ledna 2010 (článek 8: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost, porušení čl. 6 odst. 1);
- *Gecekuşu proti Turecku* (rozhodnutí), č. 28870/05, 25. května 2010 (článek 8: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Dossi a ostatní proti Itálii* (rozhodnutí), č. 26053/07, 12. října 2010 (články 6 odst. 1 a 8: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Spyra a Kranczkowski proti Polsku*, č. 19764/07, 25. září 2012 (neporušení článku 8);
- *V.V.G. proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii* (rozhodnutí), č. 55569/08, 20. ledna 2015 (články 3 a 8: nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Vasileva proti Bulharsku*, č. 23796/10, 17. března 2016 (neporušení čl. 6 odst. 1 a článku 8);

  CZE

- *Jurica proti Chorvatsku*, č. 30376/13, 2. května 2017 (porušení čl. 6 odst. 1, neporušení článku 8);
- *Erdinç Kurt a ostatní proti Turecku*, č. 50772/11, 6. června 2017 (porušení článku 8);
- *Mehmet Ulusoy a ostatní proti Turecku*, č. 54969/09, 25. června 2019 (neporušení článku 8 (hmotněprávní), porušení článku 8 (procesní));
- *Vilela a ostatní proti Portugalsku*, č. 63687/14, 23. února 2021 (neporušení článku 8 (hmotněprávní), porušení článku 8 (procesní));
- *Botoyan proti Arménii*, č. 5766/17, 8. února 2022 (neporušení článku 8 (hmotněprávnímu), porušení článku 8 (procesní));
- *Tusă proti Rumunsku*, č. 21854/18, 30. srpna 2022 (porušení článku 8 (procesní)).